

Zitting 1979–1980

15 475

Regelen met betrekking tot het afbreken van zwangerschap (Wet afbreking zwangerschap)

Nr. 8

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET

Wij Juliana, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het, gelet op de ontwikkeling van de opvattingen met betrekking tot het afbreken van zwangerschap, wenselijk is, met het oog zowel op de rechtsbescherming van ongeboren menselijk leven als op het recht van de vrouw op hulp bij ongewenste zwangerschap, regelen daaromtrent te stellen, en in verband daarmee het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten te wijzigen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Artikel 1

1. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt verstaan onder:

- Onze Minister: Onze Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne;
- inspecteur: de bevoegde geneeskundige inspecteur van het Staatstoezicht op de volksgezondheid;
- geneeskundige: degene die hier te lande bevoegd is tot het uitoefenen van de genees-, heel- en verloskunst;
- ziekenhuis: een inrichting waarin personen worden opgenomen voor het ondergaan van een genees-, heel- of verloskundig onderzoek of een genees-, heel- of verloskundige behandeling, met inbegrip van een daarvan onderdeel uitmakende polikliniek;
- abortuskliniek – hierna te noemen kliniek –: een inrichting, niet zijnde een ziekenhuis, waarin vrouwen een behandeling ondergaan, gericht op het afbreken van zwangerschap.

2. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt onder het afbreken van zwangerschap niet verstaan het toepassen van een middel ter voorkoming van de innesteling van een bevruchte eicel in de baarmoeder.

3. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt onder «geneesheer-directeur» mede verstaan de geneeskundige die, hoewel geen directeursfunctie bekleedende, belast is met de zorg voor de algemene gang van zaken op geneeskundig gebied in de inrichting.

Artikel 2

Een behandeling, gericht op het afbreken van zwangerschap, mag slechts worden verricht door een geneeskundige in een ziekenhuis of kliniek, waaraan door Onze Minister vergunning tot het verrichten van dergelijke behandelingen is verleend.

Artikel 3

1. Een zwangerschap wordt niet eerder afgebroken dan op de zesde dag nadat de vrouw de geneeskundige heeft bezocht en daarbij haar voornemen met hem heeft besproken.

2. Indien een geneeskundige die in de woonplaats van de vrouw de huisartsenpraktijk uitoefent haar, onder mededeling van zijn bevindingen, heeft verwezen naar een ziekenhuis of kliniek, als bedoeld in artikel 2, begint de termijn te lopen vanaf het tijdstip dat de vrouw die geneeskundige heeft bezocht en daarbij haar voornemen met hem heeft besproken.

3. De geneeskundige deelt de vrouw zo spoedig mogelijk en in elk geval uiterlijk acht dagen nadat zij zich tot hem heeft gewend mede of hij de aan hem gevraagde medewerking zal verlenen.

Artikel 4

1. De vergunning, bedoeld in artikel 2, wordt aangevraagd door het bestuur van het ziekenhuis of de kliniek. Bij de aanvraag dienen de bij algemene maatregel van bestuur verlangde gegevens te worden verstrekt. Indien hij dit nodig acht voor een verantwoorde beslissing op het verzoek om vergunning, kan Onze Minister nadere gegevens vragen.

2. Met een beschikking wordt een weigering om een beschikking te geven gelijk gesteld. Onze Minister wordt geacht het geven van een beschikking te hebben geweigerd, wanneer hij niet binnen zeven maanden na de ontvangst van de aanvraag zijn beschikking aan het bestuur van het ziekenhuis of de kliniek heeft kenbaar gemaakt.

Artikel 5

1. Bij algemene maatregel van bestuur worden eisen gesteld, die erop zijn gericht te verzekeren, dat iedere beslissing tot het afbreken van zwangerschap met zorgvuldigheid wordt genomen en uitgevoerd.

2. Deze eisen strekken er met name toe te verzekeren:

a. dat de vrouw die het voornemen heeft tot afbreking van zwangerschap en zich met een daartoe strekkend verzoek tot de geneeskundige heeft gewend, wordt bijgestaan, in het bijzonder door het verstrekken van verantwoorde voorlichting over andere oplossingen van haar noodsituatie dan het afbreken van de zwangerschap;

b. dat de geneeskundige, alvorens een behandeling gericht op het afbreken van zwangerschap te verrichten, zich ervan vergewist dat de noodsituatie van de vrouw niet op andere wijze kan worden beëindigd, alsmede dat de vrouw haar verzoek heeft gedaan in vrijwilligheid, na zorgvuldige overweging en in het besef van haar verantwoordelijkheid voor ongeboren menselijk leven en van de gevolgen voor haarzelf en de haren;

c. dat na afbreking van de zwangerschap een genoegzame nazorg voor de vrouw en de haren beschikbaar is, mede in de vorm van voorlichting over methoden ter voorkoming van ongewenste zwangerschap.

3. Het ziekenhuis of de kliniek verkrijgt de vergunning indien aannemelijk is gemaakt dat aan de in de artikelen 5, eerste lid, of 6, eerste lid, bedoelde eisen zal worden voldaan.

Artikel 6

1. De vergunning wordt ten aanzien van een kliniek overigens slechts verleend indien:

a. de kliniek wordt beheerd door een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid welke geen winst nastreeft, en in het bestuur waarvan geen personen zitten die werkzaam zijn in de inrichting;

b. wordt voldaan aan bij algemene maatregel van bestuur te stellen eisen omtrent bestuur en beheer van de kliniek, organisatie, werkwijze, personeel, huisvesting en uitrusting, opdat gewaarborgd is dat de behandeling voldoet aan de eisen die daaraan uit medisch en verpleegkundig oogpunt behoren te worden gesteld;

c. de kliniek bij de behandeling van de afbreking van zwangerschappen volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regels samenwerkt met een of meer ziekenhuizen;

d. de tariefstelling geschiedt door het Centraal Orgaan Ziekenhuistarieven of een ander, door Onze Minister aan te wijzen, orgaan;

e. de rechtspersoon, die de kliniek beheert, jaarlijks verslag doet van de gang van zaken op medisch en financieel gebied in het voorafgaande kalenderjaar en dat verslag algemeen verkrijgbaar stelt;

f. de rechtspersoon, die de kliniek beheert en geen openbaar lichaam is, krachtens de statuten de jaarrekening ter verkrijging van een verklaring daaromtrent door een registeraccountant doet onderzoeken.

2. Indien de zwangerschap langer dan dertien weken heeft geduurd, mag de behandeling in een kliniek alleen geschieden, indien aan die kliniek daartoe door Onze Minister, naast de in artikel 2 bedoelde vergunning, een afzonderlijke vergunning is verleend. Hij verleent die laatste vergunning, indien tussen de kliniek en een naburig ziekenhuis een rechtsbetrekking is aangegaan, waardoor naar zijn oordeel de kwaliteit van de hulpverlening op medisch en verpleegkundig gebied aan de in de kliniek te behandelen vrouwen genoegzaam is gewaarborgd. Artikel 4 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7

Onze Minister kan, al naar gelang de specifieke omstandigheden van een inrichting hiertoe nopen, aan een vergunning, als bedoeld in de artikelen 2 of 6, tweede lid, aanvullende voorschriften verbinden, onderscheidenlijk deze voorschriften wijzigen, aanvullen of intrekken. De voorschriften mogen slechts betrekking hebben op de onderwerpen waaromtrent en voor zover daarover bij of krachtens de artikelen 5 en 6 eisen zijn gesteld.

Artikel 8

1. Onze Minister kan een vergunning, als bedoeld in de artikelen 2 of 6, tweede lid, intrekken:

a. indien onjuiste gegevens zijn verstrekt, die hebben geleid tot het verlenen van de vergunning;

b. indien de voorschriften, gesteld bij of krachtens deze wet, dan wel de voorschriften verbonden aan de vergunning, zijn overtreden.

2. Onze Minister maakt geen gebruik van de in het eerste lid omschreven bevoegdheid dan nadat hij het bestuur van de inrichting de gelegenheid heeft geboden bezwaren tegen de intrekking van de vergunning aan hem kenbaar te maken.

Artikel 9

1. Een krachtens de artikelen 5–8 genomen besluit is met redenen omkleed en wordt bij aangetekende brief aan het bestuur van de inrichting toegezonden.
2. Het besluit bepaalt tevens het tijdstip waarop de verlening of intrekking van de vergunning, dan wel de wijziging, aanvulling of intrekking van de aan de vergunning te verbinden voorschriften, ingaat.
3. Van het verlenen of intrekken van een vergunning wordt mededeling gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

Artikel 10

1. Hangende het onderzoek naar feiten op grond waarvan volgens artikel 8, eerste lid, intrekking van een vergunning mogelijk is, kan Onze Minister bevelen, dat de behandelingen in de inrichting, gericht op afbreking van zwangerschap, onverwijld zullen worden gestaakt.
2. Het bevel blijft van kracht totdat omtrent de intrekking van de vergunning is beschikt, onderscheidenlijk tot het tijdstip waarop de intrekking ingaat, behoudens eerdere opheffing van het bevel door Onze Minister.
3. Het bevel, alsmede de opheffing van het bevel, wordt schriftelijk gegeven en is met redenen omkleed. Artikel 9, tweede en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 11

1. Elke geneeskundige die behandelingen, gericht op afbreking van zwangerschap, verricht, doet ten minste eens per maand aan de geneesheer-directeur van de inrichting de volgende gegevens toekomen:
 - a. het aantal behandelingen, gericht op afbreking van zwangerschap, dat hij in dat tijdsverloop heeft verricht, en de eventueel daarbij opgetreden bijzonderheden;
 - b. de duur van de zwangerschap, het aantal voorafgegane zwangerschappen en zwangerschapsafbrekingen, de leeftijd, de provincie – dan wel, voor zover het buiten Nederland woonachtige vrouwen betreft, het land – van woonplaats, de burgerlijke staat en het aantal kinderen van elk van de behandelde vrouwen;
 - c. de datum waarop hij met de vrouw haar voornemen heeft besproken, alsmede, indien de vrouw door een huisarts verwezen is, de datum van die verwijzing, de vraag of, en zo ja in welke gevallen, overleg is gepleegd met andere deskundigen, en welke de aard van de deskundigheid van de geraadpleegde was, de datum van de ingreep, met dien verstande dat, indien het zich in artikel 16, tweede lid, bedoelde geval heeft voorgedaan, tevens de bijzondere redenen daarvoor worden opgegeven, en de nazorg die na de afbreking van de zwangerschap aan de vrouw is verleend.
2. De geneesheer-directeur van de inrichting ziet erop toe dat alle in de inrichting werkzame geneeskundigen hem de in het eerste lid bedoelde gegevens volledig en tijdig doen toekomen in zodanige vorm dat zij niet tot individuele patiënten herleidbaar zijn. Hij draagt er zorg voor, dat deze gegevens ten minste vijf jaar worden bewaard.
3. De geneesheer-directeur doet eens per drie maanden aan de inspecteur opgave toekomen van de totalen, die aan de in de vorige leden bedoelde gegevens kunnen worden ontleend.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld omtrent de tijdstippen en wijze waarop de in de vorige leden van dit artikel bedoelde gegevens moeten worden verstrekt. Bij deze opgaven wordt de anonimiteit van de behandelde vrouwen gewaarborgd.
5. De verkregen gegevens mogen uitsluitend worden gebruikt:
 - a. voor statistische doeleinden en
 - b. ten behoeve van het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde.

Artikel 12

De geneesheer-directeur van de inrichting draagt zorg dat de inspecteur op zijn verzoek inzage wordt verschaft van de in artikel 11, tweede lid, bedoelde gegevens en dat hem alle gevraagde inlichtingen, mits niet herleidbaar tot individuele patiënten, worden verstrekt die hij redelijkerwijs voor de uitoefening van zijn taak met betrekking tot deze wet behoeft.

Artikel 13

1. Een algemene maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 4, eerste lid, 5, eerste lid, 6, eerste lid, onder b, c en 11, vierde lid, wordt vastgesteld op voordracht van Onze Minister.

2. Hij treedt niet in werking dan nadat drie maanden sedert de datum van afkondiging zijn verstreken. Van de datum van afkondiging wordt door Onze Minister mededeling gedaan aan de Staten-Generaal onder overlegging van de over het ontwerp van de algemene maatregel van bestuur uitgebrachte adviezen.

Artikel 14

Een ieder die bij de uitvoering van deze wet de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden is verplicht tot geheimhouding daarvan, tenzij uit hoofde van het ambt dat hij bekleedt enig ander voorschrift van toepassing is.

Artikel 15

De geneeskundige die een behandeling, gericht op het afbreken van zwangerschap, verricht in een kliniek, tenzij het betreft een kliniek als bedoeld in artikel 6, tweede lid, terwijl hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden, dat de zwangerschap langer dan dertien weken heeft geduurd, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste vijftigduizend gulden.

Artikel 16

1. De geneeskundige die een behandeling, gericht op het afbreken van zwangerschap, verricht op een eerder tijdstip dan in artikel 3 voorgeschreven, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste vijftigduizend gulden.

2. Het feit is niet strafbaar indien de geneeskundige de behandeling, gericht op het afbreken van zwangerschap, op een eerder tijdstip heeft verricht om daarmee een dreigend gevaar voor het leven of de gezondheid van de vrouw af te wenden.

3. Met dezelfde straf wordt gestraft de geneeskundige die op een later tijdstip dan in artikel 3 voorgeschreven aan de vrouw mededeling doet of hij de aan hem gevraagde medewerking zal verlenen.

Artikel 17

Het ziekenhuis of de kliniek waar behandelingen, gericht op het afbreken van zwangerschap, worden verricht in strijd met de artikelen 2 en 6, tweede lid, dan wel met het in artikel 10, eerste lid, bedoelde bevel, wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste honderduizend gulden.

Artikel 18

1. De geneeskundige die nalaat te voldoen aan het bepaalde in artikel 11, eerste lid, wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste tienduizend gulden.

2. De geneesheer-directeur die nalaat te voldoen aan het bepaalde in de artikelen 11, tweede en derde lid, en 12 wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste vijftwintigduizend gulden.

Artikel 19

1. De in de artikelen 15, 16, eerste en derde lid, 17 en 18 strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.

2. Met de opsporing van de in het vorige lid bedoelde strafbare feiten zijn, behalve de ambtenaren bedoeld in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de geneeskundige hoofdinspecteur en inspecteurs van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, alsmede de aan dezen toegevoegde ambtenaren.

Artikel 20

1. Niemand is verplicht een vrouw een behandeling, gericht op het afbreken van zwangerschap, te geven, dan wel daaraan medewerking te verlenen.

2. Het vorige lid ontheft een geneeskundige niet van de verplichting om desgevraagd en indien de vrouw daartoe toestemming heeft verleend inlichtingen omtrent de toestand van de vrouw te geven aan andere geneeskundigen.

ARTIKEL II

Het Wetboek van Strafrecht wordt als volgt gewijzigd.

A

Na artikel 82 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 82 a. Onder een ander, of een kind bij of kort na de geboorte, van het leven beroven wordt begrepen: het doden van een vrucht die naar redelijkerwijs verwacht mag worden in staat is buiten het moederlichaam in leven te blijven.

B

Artikel 240 *bis* wordt als volgt gewijzigd.

1. In het eerste lid vervallen het woord «hetzij» voor «eenig geschrift» en de woorden «hetzij enig middel tot verstoring van zwangerschap», en worden de woorden «het voorwerp of het middel» vervangen door: «of het voorwerp».

2. In het derde lid vervallen het woord «hetzij» voor «eenig geschrift», de woorden «hetzij enig middel tot verstoring van zwangerschap», en de woorden , «of dat het middel een middel tot verstoring van zwangerschap is».

C

Artikel 251 *bis* vervalt.

D

De artikelen 295 tot en met 298 vervallen.

E

Artikel 299 wordt vernummerd tot artikel 295, terwijl de woorden «een der in de artikelen 293, 296 en 297 omschreven misdrijven» worden gelezen: een der in de artikelen 293 en 296 omschreven misdrijven.

F

Na artikel 295 wordt een nieuwe titel ingevoegd, luidende:

TITEL XIXA

Afbreking van zwangerschap

Artikel 296. Hij die een vrouw een behandeling geeft, terwijl hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat daardoor zwangerschap kan worden afgebroken, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaar en zes maanden.

Indien het feit de dood van de vrouw ten gevolge heeft, wordt gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren opgelegd.

Indien het feit is begaan zonder toestemming van de vrouw, wordt gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren opgelegd.

Indien het feit is begaan zonder toestemming van de vrouw en tevens haar dood ten gevolge heeft, wordt gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren opgelegd.

Het in het eerste lid bedoelde feit is niet strafbaar, indien de behandeling is verricht door een geneeskundige in een ziekenhuis of kliniek waarin zodanige behandeling volgens de Wet afbreking zwangerschap mag worden verricht.

G

Artikel 451 *quater* vervalt.

ARTIKEL III

Het Wetboek van Strafvordering wordt als volgt gewijzigd.

A

In artikel 67, eerste lid, onder *b*, vervalt:
251 *bis*, eerste lid,

B

In artikel 551, eerste lid, vervallen:
«251 *bis*» en «451 *quater*».

ARTIKEL IV

Artikel 56 van de Wet op de rechterlijke organisatie wordt als volgt gewijzigd.

1. In het eerste lid, sub *c*, vervalt: 451 *quater*.
2. Aan het eerste lid wordt, onder wijziging van het leesteken aan het slot van het gestelde onder *d* in een puntkomma, toegevoegd een nieuw onderdeel, luidende:
 - e. de overtredingen, bedoeld in artikel 19, eerste lid, van de Wet afbreking zwangerschap.

ARTIKEL V

1. Een ziekenhuis of kliniek wordt geacht aan het bepaalde in artikel 2, onderscheidenlijk artikel 6, tweede lid, te voldoen, indien

1°. het bestuur van het ziekenhuis of de kliniek binnen dertig dagen na het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 2 of artikel 6, tweede lid, een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in die artikelen heeft ingediend, en

2°. zolang op de aanvraag om vergunning nog niet is beslist, dan wel, indien de vergunning wordt verleend, zolang het tijdstip waarop de vergunning ingaat nog niet is aangebroken.

2. Indien het een kliniek betreft, blijft het eerste lid van dit artikel buiten toepassing, indien de kliniek op het tijdstip van indiening van het ontwerp van deze wet bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal minder dan één jaar onafgebroken heeft bestaan.

ARTIKEL VI

1. Deze wet kan worden aangehaald als «Wet afbreking zwangerschap».

2. Zij treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip dat voor de onderscheidene artikelen of onderdelen daarvan kan verschillen.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne,

De Minister van Justitie,